

ВІСТІ

УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ

позаочного навчання

ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ГОСПОДАРСЬКІЙ АКАДЕМІЇ В ЧСР.

Ч. 13.

12. Листопада

1935.

- НАЦІОНАЛЬНЕ ПРОБУДЖЕННЯ ВІДРОДЖЕННЯ АЗІЇ.- (Азійська націогенеза).

Національно першою самоозначилася Європа. Процес її націоналізації довершується після світової війни. Йатомістъ, решта суходолів, не викликає навіть Азії - батьківщини найстарших культур,- запізнилися дуже з цього боку з причин як географічно-природного, так і історично-соціологічно-го характеру. Проте, від середини XIX ст. націогенеза перекинулася через Схід Європи також в Азію. Різні причини та умовини, про що мова далі, активували цей процес серед жовто-коричневого населення цього континенту. Після світової війни та болотницької революції азійська націогенеза йде дуже прутким темпом, немов, надолужуячи столітні своє відсталість. Завданням цього нарису є дати загальний її перегляд на типових зразках. На тлі сучасного пробудження кольорового лідства, національне відродження Азії має дуже симптоматичне значіння.

I.

Японія була піонером азійської націогенези. Інші азійські народи добачають в ній прототип своєї національної еманципації. " Відродження Азії - казав Сун-Ніт-Сен - батько молодокитайського руху - почалося тоді, коли Японія розірвала свої нерівні договори з чужими державами. Від того часу вона стоїть перед нами, як перший самостійний народ Азії. Всі інші східні краї - Китай, Індія, Персія, Афганістан, Арабія, Туреччина - залишилися на ласці Європи й на положенні європейських колоній. Тридцять літ тому й Японія була європейською колонією. Її визволення дало азійським народам першу надію, що вони можуть скинути європейське ярмо. Крім того, -десь тридцять якихсь років тому - всі вони були переконані, що їм судилося на віки вічно лишитися невільниками Заходу; що Європа, її наука, її індустрія, її мілітарна зброя, її могутні армії мусять подужати виснажену та обездолену Азію. Але десять років після того, як Японія порвала нерівні договори, почалася російсько-японська війна. Японія перемогла Росію - це була перша перемога Азії над Європою за останні кілька сот літ..."

На західній периферії Азії в країнах, що сусідять з Європою розпочався азійський національний ренесанс, як відгук на поразку царського колосу на Далекому Сході та у безсумнівному зв'язку з російською революцією 1905 року. Починається перша ліквідація староазійського деспотичного ладу та перевідбудова азійських держав на засадах європейського парламентаризму й демократії: в Персії, Туреччині, Китаї. Ці революційні дебіти Молодої Азії наразі недуже то вдалі. Загроза реставрації, немов меч Дамокла, висить скрізь над першими цими спробами національного відродження в країнах стрвоорієнально-

го споконвічного деспотизму. Молода Азія народжується у кривавих сутичках горожанських війн. Найтужче й найболячіше в Китаї, що вже чверть століття кривавиться у перманентній революції.

Світова війна активізує й поглиблює азійську націогенезу по всьому цьому континенту. В більшевизмі, вона знайшла свого природного союзника. Економічно й популяційно виснажена Європа, політично розділена версальським миром, не в стані, як давніше, солідарно виступати на захист інтересів білої раси в колоніях. Національно пробуджене кольорове ледство чудово використовує цей присмерк європейської гегемонії над собою. Персія довершує свою революцію й перестає бути вже спірною зоною англо-московського наступу. Вона нещодавно відновила свою історичну назву Іран, підкресливши цим здійснення свого національного самоозначення. Середня Азія під впливом большевизму проходить масово свій революційний стаж. Має головно на увазі - Туркестан. Політично й національно самоозначився вже Афганістан. Революційно-національним бурлінням захоплений Сіянь. Во всіх цих країнах можна констатувати початки яскравої націогенези. Скільки тут формуються молоді азійські народи; здебільшого нав'язувчи до стародавньої, але в процесі історії замерлої етногенези. На кількох типових зразках хочу на дальших сторінках змальовати цю всеазійську націогенезу сучасної доби.

II.

Хоча в Японії вона поки що мала найяскравіший свій перебіг, проте, Китай був батьківщиною національного пробудження Азії. Ідеологом Молодої Азії слід уважати покійного китайського революціонера - Сун-Ят-Сена (+ 1925), національний світогляд якого склався під час його перебування на еміграції в Європі, та під наявним впливом європейської політичної соціальної думки. Питома його націософія, яку він назавв "сан-мінджао" є "демократичною ідеєю трьох зasad", а саме: "господарської незалежності, національної рівноправності та національної праці", зглядно національних завдань". В 1907р. у своїй публікації: "Дійсне розв'язання китайського питання" Сун-Ян-Сен уточнює ці три провідні засади своєї націософії в потрійному гаслі: "національність, демократія, соціалізм". З іменем цього великого китайського провідника з'яване також повстання першої китайської революційної партії, т. зв. к о - м і н - Танг, що своїм головним завданням поставила визволення й об'єднання цілого Китая. У своєму політичному заповіті, який знає кожен китаєць, бо він уміщений во всіх читанках, навіть початкових школ, Сун-Ят-Сен - каже: "Сорок років моєго життя я віддав для справи національної революції, бажаючи забезпечити Китай рівноправність і волю. Сорокалітній досвід переконав мене в тому, що, коли ми хочемо досягнути цієї мети, то мусимо розбудити маси й об'єднати їх для спільної боротьби поруч зо всіма іншими народами, які ставляться до нас, як до рівних..." Конкретно Сун-Ят-Сен закликав у цьому заповіті до скасування нерівних договорів з білими великороджавами, трактуячи Китай як своє колонію, призначенну лише для господарського визиску. Цей каменяр китайського визволення поставив національну справу своєї батьківщини на ширшу базу всеазійського об'єднання, цебто, пан-азіятизму, ідеологів та філософів якого він розвинув у своїй промові - "Азія та Європа" (з азійського погляду) на I Пан-азійському Конгресі в Нагасакі (1924 р.). З другого боку Японія була для нього класичним зразком національного самоозначення азійських народів. Сун-Ят-Сен не відчув ще належно великої небезпеки для визволення Китая саме з боку Японії, що вміло послуговується покришкою пан-азіатизму для здійснення свого великороджавного імперіалізму, мріїчного про Японську гегемонію в Азії.

Китайська революція 1911 р. була першим відгоміном національно-визвольної акції Сун-Ят-Сена. Під її вдарами впала стара китайська монархія

та скинена була чужа манжурська династія. Але молода китайська республіка не змогла ще втриматися. Відтак чверть століття Молодий Китай крівавиться в безнастаних горожанських війнах, підсилюваних ворожими силами зосторонь. Останніми часами найбільшим ворогом визволення Китаю стала, Японія, про що мова наприкінці цього нарису. Китайська націогенеза проходить отже болічо й крівавими шляхами. Причина цього - завелика територія й забагато населення, що, звичайно, гальмує перебіг національної консолідації. Китай мусить позбавитися свого історичного " стану посідання ", оскільки він етнічно й мовно чужий. Мусить увійти в свої природні етнографічні межі, щоб інтенсифікувати свою націогенезу. Не має підстав для сумніву в тому, що незабаром цьому найбільшому народові світу подастить вийти на справжній шлях свого національного самоозначення.

III.

Іншим прикладом дуже складної азійської націогенези - є Індія. Це країна суперечностей; хаос племен, мов, релігій, культур, звичаїв і побуту. Властиво - окремий світ, заселений понад 1/3 міліарда людности, незвичайно суспільно пошматованої та майже герметично розданої кастовим устроєм. Індія - це класичний зразок європейського колоніального режиму. Національно вона прокинулася під час масового повстання в 1857 році. Процес індуської націогенези зосереди ся навколо Всесіндуського конгресу, що від 1885 р. відбувається регулярно. На них з'ясовується та ухвалюється програма й тактика індуської визвольної боротьби. Політично справу Індії активізувала світова війна. Під впливом свого провідника Магатами Ганді, індуси підтримали мілітарно й громово Англію під час цієї війни. М. Ганді кинув тоді клич, що "брама до волі Індії стоїть на французькій землі". Практично вирішення цього питання дуже затяглося. Бойовий індуський національний рух швидко радикалізувався, так що англійські конституційні реформи звичайно запізнювалися й відкидалися індусами, як напр., відомий акт з 1919 р., який заповідав переведення автономії Індії впродовж певного часу та поступово. Післявоєнна доба в Індії була фазою гострих і нераз крівавих сутичок з англійськими окупантами. Дуже небезпечною й непримісною для Англії виявилася тактика "пасивної резистенції" М. Ганді - в дусі його науки - "Аншва" (неубивання) та "Сатуя-гана" (сила любови й правди). Фактично це означало масовий громадський бойкот англійської влади й установ місцевим населенням, але й переведений легальними засобами й без вживання кривавого терору. Всеіндуський рух "еварах" - від 1920 р. категорично жадав повної самостійності Індії. Крайні молодо-індуські націоналісти відкидають домініальну незалежність Індії на зразок Канади або Австралії, яку пропонує Англія, та яку вона фактично дала Індії в 1930 р. В процесі дальній боротьби під проводом М. Ганді, Індія досягла великих надбань на фронті національного об'єднання, рішального з погляду виглядів її націогенези. А саме: політично було переведено порозуміння з магометанським меншинством; була поставлена й до певної міри полагоджена справа громадської рівноправності індуських найнижчих каст, традиційно й споконвічно перебувальних за дужками політичного життя; нарешті, були приєднані до спільноти національної акції також індуські суворини та магараджі, що досі стояли озброєні від індуського національного руху. Не відомих конференціях біля "хругло-гостолу" фактично була представлена вся, національно об'єднана Індія. Звичайно, Англія мусіла рахуватися з цими фактами, доказом цього може бути т. зв. "Дельні сеттельшепт" з 5 березня 1931 р., це було порозуміння у Нью-Діллесі між М. Ганді, як представником національної Індії та англійським віце-королем - лордом Ревіом про перемир'я у боротьбі. Цей акт тому має епохальне значення, що Англія уперше в історії визнала факт існування індуської нації, конкретно пред'яленої Всесін-

дуським конгресом як найвищим та повноправним її органом.

Боротьба за визволення Індії ще не скінчена. Програма - та хітша молодоіндуського націоналізму в процесі політичної акції, річ ясна, буде ще нараз скорегована відповідно до реальних можливостей та історичного моменту. Проте, ухвалена лондонським парламентом 6 червня 1935 року конституційна реформа Індії стане, без сумніву, практичною базою для дальнього політичного розвитку цієї країни, а одночасно й для скоршого поступу індуської націогенези.

ІУ.

По сусіству з англійською Індією з кожним днем все більше активізується два інші расово-національні питання, а саме:- малайське в Індонезії та анамітське у французькому Іndo-Китаї. Голландський колоніяльний режим уможливив 50 міл. автохтоному малайському населенню цивілізації в європейському дусі. Звідци був лише один крок до його національного усвідомлення та політичної активізації. Світова війна сприяла поширення молодого малайського націоналізму. В 1918 р. він виставив домагання поширення засади Вілсона про самоозначення народів також на малайців. Більшевизм, звичайно, спричинився до зреволюціонізування малайського руху, що зорганізувався в національну партію, яку, річ цікава, підтримують також радикальні кола місцевої голландської меншості. Але щойно р. 1931 у центральному парламенті в Батавії, автохтони дістали 25 представників із загального числа 60. Разом з 5 китайськими послами, з якими малайські націоналісти політично творять спільний азійський фронт, вони вже досягли 50 % парламентарної репрезентації й сподіваються незабаром мати більшість, отже зовсім легальним чином стати паном у власній хаті та визволитися з під голландського панування.

Не так успішно, хоча дуже бурхливо проходить анамітська націогенеза в Індокитаї. Французький колоніяльний режим не був тут так ліберальний, як голландський. Але й він дбас про загальне культурне піднесення автохтоного населення Іndo-Китаї. Середнього найбільшим числом (14 міл.) й найталановитішим є анаміти. Багато анамітської молоді покінчало високі школи у Франції. Вертаючи до батьківщини, вона стас авангардом молодого анамітського націоналізму, що радо скеровує свій зір у бік Комінтерну таsovітської Москви. Молодий капіталізм в Іndo-Китаї сприяє повстанню власної анамітської буржуазії, також і з економічних причин національно орієнтованої. Франція чим далі все гостріше відчуває наступ радикального анамітського націоналізму, що пливе у фарватері пан-азійської романтики й домагається політичного визнання. Для анаміто-французького безнастannого напруження симптомастичного можна уважати французьку нещодавню публікацію символічно затитуловану ; " чи треба евакувати Іndo-Китаї?"? Розуміється, успіхи індуської боротьби проти Англії підбадьорюватимуть домагання й напруження анамітського національного руху. Скоріше чи пізніше Франції доведеться порозумітися з ним так само, як Англії та Голландії з індуським й малайським справов.-

У.

Переходячи на західну периферію Азії, ми зустрічаємося тут з дуже своєрідним, але незвичайно складним панарабським рухом, що є цікавим виявом арабської націогенези. Ідеалом арабів є державна соборність. Але на перешкоді до цього стоїть колоніяльний імперіалізм європейських великораджав, головно Англії та Франції. Всупереч змаганням містичного провідника арабів Лавренса, після світової війни замісць об'єднаної Великої Арабії засновано було кілька мандатарних арабських держав; політично арабське населення було дуже пошматоване (Геджас, Ірак, Емен, Сирія, Зайордання, Палестина) не кажучи вже про те, що значний відламок арабського народу живе також в Африці. Новий іслам підсилює молодий арабський націоналізм. Арабська справа не-

вирішена й заподіє ще чимало прикростей Європі. Згадув тут про неї лише загально. Вона потребує спеціального з ясу ання.

Натомість, з погляду досягнень азійської націогенези на велику урагу заслуговує Н о г а Т у р е ч ч и н а , нащадок колишньої отоманської великоодержави султанів, що поширилися далеко за етнографічні свої межі.

Здобуши Царгород у середині ХУ ст., турки ہпродоти двох дальших століть захопили всі Балкани, просунулися в осередні Європу. Турецька війська в 1683 р. стояли вже під Віднем, де були розбиті. Відтак турецьке панування в Європі починає занепадати. По думці чеського історика Ф. Палацького, турецька небезпека була гласне підставою для повстання та існування Австро-Угорщини. Від початку XIX ст. вплив Туреччини на Балканах підмінує й поволі розкладає регіональна націогенеза автохтонів: греків, сербів, румунів, болгар. Балканська війна 1912 р. довершує цей розклад і коли б не інтервенція великоодержав, вигнала б турків з Європи, забраєши їм навіть Царгород. Здається, що так природно мала закінчитися хронічна агонія безнадійно "хорій над Босфором", долі якого нераз розглядав вирішував консиліум європейських дипломатів різних мирових конгресів (головно у Парижі й Берліні), (1908).

Молодотурецький переворот (1908) дівізом якого було об'єднання й поступ "Туреччини неначебто вже прийшов запізно. Зрештою, відтак, Туреччина опинилася у безнастаний війні, що тривала кругло п'ятнадцять років. Версаль припечатав долг цієї колишньої великоодержави. Але Туреччина перша відкинула цей накинений їй мир. Вона зрезигнула з решток свого історичного "стану посідання" в Європі, одночасно розпочавши саборсний спроти бажання Антанти злікідувати її взагалі, роблячи з неї напівколо-ніт європейських великоодержав. Під енергійним проводом Мустафа Кемаль "хорій над Босфором" на здиговання цілого сріту, національно воскрес. Він добився ревізії понижувчого для Туреччини версальського миру. Його перші перемоги були мілітарні. Вони закріпили кордони нової Туреччини, що зосередилися довкола свого етнографічного серця - в Анатолії. Вона добреюльно покинула стару метрополію отоманської імперії - Істамбул та почала будувати ногу в Анкарі, де їй незагрожувала жадна зогнішня небезпека. Зафіксувавши кордони нової Туреччини на зорні, М. Кемаль, якого вдачний народ прозагав почесним ім'ям газі, що означає перемогу, почав її організувати в середині, програмово теорічно модерну турецьку націю.

Кемалізм - це дуже цікавий приклад плянованої націогенези. Задання, яке собі поставив основоположник турецької республіки, проголошеної 23 квітня 1923 року, було незвичайно тяжке й на перший погляд навіть до нездійснення. Мустафа Кемаль розв'язував його диктаторськими способами. Передовсім треба було остаточно знищити старотурецьку інертність. Безоглядна боротьба новотурецького режиму проти фезів і жіночого захуальства, так символічних для до кемалітської Туреччини, означала перший стан національного її відродження. Далішим етапом була реформа турецької мови й абетки. З першої треба було усунути силу чужих арабських і перських слів та наблизити її до живої народної мови. Ще радикальнішим кроком було заміна арабської абетки, зовсім невідповідної для звукового тону турецької мови, латинкою. Націоналізата була також реалігія, завдяки чому турок уперше смів розмовляти з Алаком у рідній, а не канонічній мові Корана. Найбільшим актом нового ладу - була програмова еманципація турецької жінки, досі переважно гаремної істоти, а тепер рівноправної громадянки, дорущеної до гиконання всіх фахів і урядів. Небезпідставно під час першого геїльєвідновленої турецької держави восени 1933 р. загальну узагу звертає на себе черговий штандарт з таким написом: "турецька жінко: незабувай ніколи, що Республіка дала тобі права, якими ти тепер користуєшся!" Далі йшла радикальна реформа подружжя в дусі найmodерніших гімог евгеніки та гігієни; перебудова цивільного кодексу за швейцарським зразком; розбудова гласної

індустрії в дусі засад плянової господарки під контролем держави. Збудування нової турецької столиці в Анкарі, що впродовж десяти років з провінціяльного містечка з 15000 мешканців, стала модерною метрополією, нараховуючою вже 15000 населення, яку може позаздрити туркам не одна європейська держава. Вимовним доказом успіхів нової турецького ладу є також Його поступ з господарського боку. Так на наших очах у неімовірно швидкому темпі повстас й твориться турецька нація, насьогодні, без сумніву, найmodерніша серед азійських народів. Зрозуміло, що Молода Азія з наявним захопленням стежить за її надбаннями й успіхами, подивляючись будівничого нової Туреччини Кемаля, котрого вдачні земляки й прихильники Його ладу, прозвали Ататурком, що значить "батько турків".

Це лише кілька яскравих зразків азійської сучасної націогенези. Треба було написати велику книжку, щоб дати суцільний її малюнок. Во скрізь по цьому континенту жеврів'я вогники національного здвигу: відроджуються старі та постають нові народи. Молода Азія прямує на чолі сучасного національного ренесансу, кольорового лідства. Вона має свою расову й континентальну ідеологію. З'ясовує й поглиблєє свою національну проблематику. З цього боку цікавим і симптоматичним є паназіятизм, як спроба власної націософії жовтої раси. Вона мусить цікавити Європу, бо її вістрия виразно є спрямовані проти світової гегемонії білої раси, особливо ж проти дотеперішнього її протекторату над Азією.

УІ

Ніхто інший, як Сун-Ят-Сен, обґрунтував у Нагасакі (1924) ідеологічні віхи паназіятизму, трактуючи проблему взаємних між Азією та Європою з азійського становища. Він розріжняє та критично оцінює основи західної і східної культур, зглядно світоглядів. Європа для нього є суто матеріалістична й аморальна. Азія - навпаки суто етична й справедлива. "Східня цивілізація - каже він - підкреслює добrotу й праведність; західня користь і силу". Всеазійська єдність, - тобто - паназіятизм, звичайно, має бути збудована на засадах орієнタルного світогляду. Азія мусить пройти європейський науковий й технічний вишкіл, залишаючи однак непорушною свою душу. Азія хоче учитися з прикладу Європи не для завойовування чужого, але для оборони свого. Становище Азії супроти Європи є отже дефензивне, а не агресивне; правда, з певним застереженням, яке Сун-Ят-Сен формулює так: "Всі різні народи Азії треба об'єднати на засаді доброти й справедливості... Але коли доброта й справедливість ми скочимо навернути європейців, переконати їх, щоб вони віддали нам ті привілеї, які вони загарбали собі в Азії, то це те саме, що торгуватися з тигром за Його шкуру. Щоби повернути собі назад наші втрачені привілеї, ми мусимо їх здобувати силов..."

Така китайська інтерпретація паназіятизму, більш пацифічна у згоді з національною пасивнішою вдачею цього народу.

Інакше на цю справу дивились Японія - ця азійська Прусія, - що в паназіятизмі добачає силу для здійснення своєї гегемонії над Азією. Як небіжка царська Росія з культурного панства зробила агресивний пан русизм, так й Японія модифікує паназіятизм у напрямі політичного - паняпонізму. Звичайно - ця паняпонська акція провадиться наразі замаскованою під егідою торік (1934) заснованого "Великого азійського товариства" т.зв. "Даї Аїа Кіотаї". Нещодавно вийшов звіт за перший рік Його діяльності, а якого видно, що керування цього товариства цілковито в японських руках, бо всі його керуючі органи обсанжені виключно японцями, здебільшого видатними політичними діячами або військовими достойниками. Завданням Д.А.К. є систематичне плекання азійської свідомості перед японського загалу

з одного боку, а з другого - виховання його в дусі зобов'язань Японії щодо всіх інших народів і країн. Воно мав далі пропагувати японську культуру по всій Азії, промоючи шлях для господарської експансії Японії на цьому континенті. Це товариство повстало з нагоди других роковин закладення Манджу-Ко, що було першим кроком на шляху здійснення японського пан-азіатизму. На черзі заснування чи осамостійнення інших поневолених азійських народів. Ця майбутня азійська революція, по думці ідеологів Д. А. К., перевищить не тільки Велику Французьку, але й жовтневу російську революцію. Її завданням буде перебудова світу, мовляв, в дусі пан-континенталізму, цебто, великих політичних і господарських об'єднань ладства за цілими суходолами. Д. А. К. поширяє свою діяльність за межі Японії на азійський континент, де мав вже п'ять філій. Особливу увагу вона присвячує молоді. Для цієї мети закладено було підсібне товариство - "Молоді Азії", що відбула нещодавно у Токіо свій перший конгрес. Він мав наявно японофільські й перебіг. На ньому брали участь представники - Індії, Бурми, Афганістану, Ірану (Персії), Сяму, Іndo-Китаю та Туреччини. В промовах делегатів різко бреків проти европеїзмів настрій. Раз-у-раз лунало гасло визволення азійських народів з під європейського панування. Зокрема аклямувалися домагання індуського та індокитайського делегатів, щоб Японія допомогла їх батьківщам скинути англійське Французьке ярмо.

Звичайно, Японія радо прийняла цей моральний мандат оборонця поневолених азійських народів. Росія також охоче виступала в ролі протектора балканських християн і слов'ян, кометувала з австро-угорськими слов'янами, так маскуючи свій "Драга-гаси Сүдеп"- до Царгороду, Дарданелів та Адріатики, словом, - до теплих морей.

Пан-японізм під покришкою пан-азіатизму, що найдешкульніше й передовсім б'є Китаї, програмово розкладаючи цю колишню великороджаву, - зустрічає рішучий опір з боку національно настроюваного Молодого Китаю - особливо ж Кантонського осередку китайської революції. Зосереджений Японо-китайський конфлікт, що раз-у-раз вибуває мілітарним робом, є наочним доказом внутрішньої дісгармонії пан-азійської доктрини. Китайська японофобія найсильніше виявляється в торговельному бойкоті японських товарів. Цей бойкот поширюється масовим пропагандог під ріжними протияпонськими гаслами, як напр.; - Японія - найбільший наш ворог", "Японія - хоче знищити Китай!" В китайських школах діти виховуються в протияпонському дусі. Існуєть для цієї мети спеціальні "буварі ненависті", що плекають програмово й методично японофобік. Ось кілька сентенцій з цього катехизису антияпонської ворожнечі.

— "Хочемо скорше вмерти ніж продавати японцям збіжжя! Хочемо скорше загинути ніж купувати японський крам!" "Хай згине Японія! Скинення японської ганьби з Китаю!" - такий референції китайської абетки протияпонської ненависті.

Як бачимо, в Азії тепер, як в Європі в минулому столітті, панрасизм (згайдно панконтиненталізм) не є чинником проти національним, але, навпаки, одним із засобів сучасної націогенези. Фікція расової спільноти має підсилити молодий націоналізм азійських народів, які вони окріпнуть і певно стануть на власних ногах, як Японія. Між ними на внутрішньому фронті буде, звичайно, боротьба за провід та панування (Японія-Китай), але проти визиску білої раси й втручання Європи чи Північної Америки в справи Азії, всі вони підуть спільним фронтом, маючи до того симпатії всього кольорового ладства (молодої чорно-коричневої Африки, американських муринів і південно-американських індіянів, напр. Нового Мексіка), що бореться за своє расово-національне самоозначення й за політичну рівноправність.

БОГУМІР БРАДАЧ.

(Посмертна згадка).

Дня 20 жовтня б. р. упокоївся на 54 році свого життя Голова парламенту Чехословацької Республіки Богумір Брадач.

В особі небіжчика українці стратили щирого свого приятеля, що не тільки словом, але й ділом підтримував культурні змагання української еміграції в ЧСР. Особливо багато завдячує за тепле приязнє відношення б. п. Б.Брадачові Українська Господарська Академія, яка довший час перебувала під його, як міністра хліборобства, зверхнім доглядом.

Селянський син, Б. Брадач, після закінчення с.-г. школи, почав свій життєвий шлях працею в місцевому самоврядуванні та в кооперації рідного району, а разом з тим активною участю в політичних організаціях селянства. Завдяки своїй енергії й видатним здібностям Брадач в дуже молодому, як на ті часи, віці, ще коли Йому не було й 30 літ, став послом до віденського парламенту. Був це тоді серед послів наймолодший.

Коли Чехословаччина стала самостійною, Б. Брадач, починаючи з першого революційного парламенту і до останнього дня плідного й творчого життя свого, був безперестанку членом народного представництва своєї батьківщини та займав у різні часи відповідальні пости міністра хліборобства та міністра народної оборони.

Особливим характером рисом небіжчика було те, що, не дивлячися на своє високе положення й життєві успіхи, він зберіг простоту і якусь особливу милу доброзичливість у поводженні з льдьми та шире бажання допомогти кожному, хто за цією допомогою до нього звертався. Він по всій справедливості може бути віднесений до крашого, морально високого типу слуг народу й батьківщини, типу, який тепер, на жаль, є досить рідким.

Низько склоняємо голову перед світлою пам'ятю небіжчика.

Вічна Йому пам'ять!

ПОВІДОМЛЕННЯ.

A. По Економічно-Кооперативному Відділу та курсах Українознавства.

Зголосення на
підвідділи.

Кожний студент чи "ур-
сант" що переходить на 5-ий се-
мestr, має зголосити Деканату,
який саме підгідділ (кооперати-
вний чи торфогельно-промисловий)
з яким съєзди обирає.

Зголосення на
чужі мови.

Деканат цим нагадує, що
можен студіючий повний курс Еко-
номічно-Кооперативного Відділу
має обрати для своїх студій обо-
в'язково дві чужі мови з трьох,
що, стоять в програмі Відділу (ан-
глійська, німецька та французька).
Вибір першої мови треба зголосувати і просить з предметів рахівництва
ти Деканатові на початку студіїв нараз засилати вирішення не більше 2-3
ння I семестру, а вибір другої -
на початку студіївания II семест-
ру.

В справі сту-
дійного листування.

Деякі п. п. студіючі
взяли в систему надсилати студійне лис-
тування професурі для перегляду відразу
за цілий курс. Ця система не є доцільною,
бо так студіючі позбавляють себе допомо-
ги з боку керівників дотичних курсів в
самому процесі проходження курсу. Особли-
во негативно ця система відбувається на
правильному засвоєнні студійного матері-
ялу з царини рахівництва та чужих мов.
Через це Деканат рекомендує взагалі по
всіх предметах систему постуло-
го надіслання студійного листування,
щодо різних дисциплін рахівничих та чу-
гих мов приписує цю систему, як обов'яз-
ко використовувати та засилати вирішення не більше 2-3
заядань по кожній поодинокій дисципліні

Б. По Агрономічно-Лісовому Відділу.

Нове видання підручника пасічництва.

Нове виправлене видання підручника пасічництва вже вийшло з друку. Всі курсантам і замовцям підручника з цього курсу, які вирівняли свої залегlosti, студійний матеріал вислано. Хто не одержав, той має реклямувати в Секретаріяті УТГІ.

Впис на курси пасічництва продовжується.

Нові лекції з курсу садівництва овочевого та ягідного.

Вийшли з друку й розіслані лекції 9-10 курсу садівництва (стор. 109-138, малюнки 86-87). Авторами лекцій є директор Лісогравного овочевого та виноградарського розсадника в Буштині Т. Цебро-Дубровський.

Відзначення УТГІ на садівничо-городничо-пасічничій виставці в Перемишлі.

В дніах 13-17. X. 1935 відбулася в Перемишлі садівничо-

городничо-пасічничча виставка, що ії властувала Перемиська Філія Товариства "Сільський Господар" з ініціативи та за активної участі Голови Філії Д-ра Леоніда Бачинського-директора Українського Інститута для Дівчат в Перемишлі. На цій виставці УТГІ виставив: I - як основні експонати підручники до курсів ч. 108 (Пасічництво); 109 (Садівництво л.м. 1-8); 112 (Методика суспільно-агрономічної праці в царині пасічництва) та 205 (Консервація та перероблення садовини й городини л.г. 1-3); II - Як експонати другорядні - підручники до курсів ч.ч. 101, 103, 105, 106 (неорг. хемія, техн. фізика, ботаніка) та III.-Схема праці УТГІ, яка показує рух листування між УТГІ й курсантами. Крім того - праці професорів УГА та УТГІ. За виставлені експонати присуджено УТГІ диплом.

Майданічна виставка

УТГІ в Галичині. Експонати УТГІ з Перемиської вистави використовуються на дрібно-районних сіл.-госп. виставках в Галичині. Такі виставки з участю УТГІ відбулися вже: в Яворові-4-5.XI.35; в Зборові-8-10.XI.35 та в Городенці-17-24.XI.35; наступна виставка відбудеться в Миколаєві н Дністром в дніах 1-5.XII.1935.

Примо наших п.п. студійчих з тих околиць, де відбувається виставки, ширити інформації про УТГІ і допомагати нам в збільшенні кількости студенства.

В. Загальне.

Звернення в різних справах. До Секретаріату УТГІ часто звертається сторонні особи з запитами в різних справах (інформації про фірми, книги, чужі школи, тощо). Секретаріат охоче полагоджує всі ці запити, але просить п.п. студійчих, на припоручення яких такі особи звертаються з запитами, нагадувати їм про винагороду поштових видатків. Особливо це необхідно у випадках, коли в зв'язку з запитом Секретаріат мусить зести кореспонденції з різними усташовами і т.д. Примо теж звернути увагу, що в комплікованих випадках треба прикладати два, три і більше міжнародних значків на відповідь.

Оплата поштових видатків.

В деяких місцевостях важко закупити міжнародний поштовий значок

на відповідь. В таких випадках на оплату поштових видатків можна прикладати звичайні поштові значки (марки) тобої країни, в якій перебуває адресат, у висоті, як для закордонної кореспонденції.

Міжнародні значки. При надсиланні міжнародних поштових значків на оплату відповіді (*Mandat de poste international*) треба звертати увагу, щоби поштовий уряд, який значок продав, обов'язково вдавив на ньому своє печатку, інакше закордоном такий значок зовсім втратить свою вартість.

Надсилання студ. листування по тарифу торгов. паперів.

Студійне листування у більшій кількості можна надсилали до Секретаріату, користуючись при оплаті поштового тарифу в таких випадках тарифом для пересилки "торговельних паперів". Зверта-

ємо увагу, що в таких випадках коверта не сміс заліплюватися, бо тоді Інститут мусить платити при дурченні покуту (подвійно) і обтяжувати цим видатком рахунок студівчого.

Подорож доц. Бочковського до Америки й Канади.

З огляду на де-

ЛИСТУВАННЯ СЕКРЕТАРІАТУ УТГІ.

Студ. М. Ч.-Каліш, Польща. Чергові лекції Українознавства вислано. Дальші лекции. Курс. В.М.Ч. " " ції курсу 205 незабаром вийдуть з друку.

Студ. А. С.-Mafkink Canada. Студ. листування висилаємо.

Студ. О. Ф.-Охотники, Волинь. Зміну адреси взяли до відома. Рекламовані Вами лекції були Вам вислані 20.І. Висилаємо їх повторно. Перші лекции курсу 88 нам поверніть. "Вісти" разом з ч. 12.

Курс. Я. Т.-Kenora, Canada. Рахунок вишлемо.

Курс. І. К.- Волинь. Ціна курсу ч. 6. виносить 12 золотих. Лекції курсу 201 висилаємо.

Курс. С. К.-Порт Уніон, Бразилія. Книжку "Історія Кооперації" одержали. Іншу в обмін висилаємо. Рівнож висилаємо 2 лекції курсу ч. 102.

Студ. М. В.-Хоростків. Галичина. Лекції у збільшенні кількості висилаємо.

Курс. І. К.-Франкфурт. Нову адресу взяли до відома. Легітимацію по виготовленні вишлемо.

Курс. Т. Ф.-Ходорів, Галичина. Гроші одержали, лекції висилаємо.

Курс. О. С.-Зацкорн, Німеччина. Фотографії одержано. Легітимацію висилаємо.

Курс. С. Х.-Михайлівка, Волинь. Гроші одержали. Лекції висилаємо. Інші відомості в листі.

НОВІ КНИЖКИ.

Ілюстрований Господарський Календар "Сільський Господар" Краєвого Господарського Товариства "Сільський Господар" у Львові на переступний рік 1936. Річник VIII. Вінста й заставки роботи арт.-мал. дра І.Іваця. Коштом і зважом Краєвого Господарського Товариства "Сільський Господар" у Львові, Ринок ч.10, II пов. Стор. 268 в 8 . Львів. 1935.

Як і попередні річники цього календаря, й цей VIII-ий річник дотриманий в суто агрономічному тоні й переповнено агрономічним відомостями та порадами. Календар складається з 16 відділів, в яких уміщено 64 статті 33 авторів. Вельми популярний виклад ілюстровано 77 фотографіями, переважно з життя сільсько-господарських організацій в Галичині та на Волині. Сподіваємося, що український хліборобський загал належно оцінить старання Товариства "Сільський Господар" і радо розкупить цілий наклад; цьому напевно буде сприяти й, порівнюючи, невисока ціна - 1.50 зол. пол. за примірник (за виписуванням 5 прим.- ще один даром і пересилка за кошт Товариства).

OBSAH: O.I.Bočkovskýj. Národnostní probnzení a obrození Asie. Památky Bohumíra Bradáče. Oznamení. Dopisování Sekretariatu UTHI. Bibliografie.

"Visti" Ukrajinského Technicko-hospodářského Institutu písemného vyučování při Ukrajinské hospodářské akademii v ČSR. Vychází neperiodicky.

Vydavatel lektor UHA V. Prychodko.-

Adresa redakce a administrace: Poděbrady, Zámek.

Rozmnožováno na cyclostylu Ukrajinského Technicko-Hospodářského Institutu.
